

KADINLARIN OKULU TERK ETME NEDENLERİ VE KIZ ÇOCUKLARININ EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

THE REASONS OF WOMEN'S SCHOOL LEAVING AND VIEWS ON THE EDUCATION OF GIRLS

İremnur ÇOLAK¹

Emel TÜZEL İŞERİ²

Başvuru Tarihi: 28.05.2021 Yayına Kabul Tarihi:14.08.2022 DOI: 10.21764/maeuefd.944047
(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu çalışmanın amacı ilk, orta ve lise eğitimlerinin herhangi bir kademesinde okulu terk etmiş kadınların, şahsi görüş, deneyim ve bakış açılarıyla kız çocuklarının eğitimine yönelik düşüncelerini ve kendilerinin okulu terk etme nedenlerini belirlemektir. Bu çalışmada ilgili literatür taraması sonucunda araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşleri doğrultusunda son hali verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu; katılımcıların kişisel bilgilerini, katılımcıların kız çocuklarının eğitimine yönelik görüşlerini ve katılımcı kadınların okulu neden terk ettiklerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Tokat il merkezinde ikamet etmekte olan 30 katılımcı kadın çalışma grubunda yer almıştır. Uygulama çalışmaları 2019-2020 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde yüz yüze görüşmeler yoluyla yapılmıştır. Elde edilen yazılı verilere içerik analizi yapılmıştır. Kadınların, kız çocuklarının eğitimine ilişkin görüşleri “kız çocukları kendi ayakları üzerinde durabilmeli, kendi kararlarını verebilmeli, meslek ve beceri sahibi olmalı, bilgili, kültürlü ve kendini yetiştiren bireyler olmalı ve kız çocuklarının eğitimi için her türlü imkân sağlanmalı” şeklindedir. Analizler sonucunda kadınların okulu terk etme nedenleri; eğitim sistemi (karma eğitim, taşınmalı sistem), aileye bağlı faktörler (kardeşlerin bakımı, aileye maddi destek sağlama, ekonomik yetersizlikler), bireysel faktörler (ders çalışmak istememe, erken evlilik) ve sosyokültürel faktörler (evden uzağa gönderilmemesi, ayıplanma ve kınanma, kız çocuklarına gereken değerin verilmemesi) olmak üzere 4 başlık altında toplanmıştır.

Abstract: This study aims to determine the opinions of women who have dropped out of school at any level of education, including primary, secondary and high school education, their thoughts about the education of girls and their reasons for leaving school. In this study, after completion of related literature research, a semi-structured interview form which was developed by the investigator was utilized. The interview form consists of two parts; personal information part and questions part to determine the underlying causes why women left the school. Thirty participants who are living in Tokat city centre were involved in the study. Implementation studies were conducted through face-to-face interviews in the second semester of 2019-2020. Content analyses were performed on the written data obtained. Women's views on girls' education are 'girls should be able to stand on their own feet, make their own decisions, have professions and skills, be knowledgeable, cultured and self-educated individuals, and all kinds of opportunities should be provided for the girl's education'. According to the results of analyses, the women's reasons for leaving school were grouped under four titles; educational system (coeducation, mobile teaching), family-related factors (care of siblings, financial support to the family, economic inadequacies), individual factors (unwilling to study, early marriage) and sociocultural factors (not being sent away from home, condemnation, underappreciation of daughters).

Anahtar Sözcükler: Kız Çocuklarının Eğitimi, Kadınların Eğitimi, Okul Terki.

Keywords: Education of Girls, Women's Education, Leaving School.

¹Bu makale Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Anabilimdalı bünyesinde hazırlanan “Kadınların Okulu Terk Etme Nedenleri ve Kız Çocuklarının Eğitimine İlişkin Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

²İremnur ÇOLAK, MEB, Öğretmen, iremnurolguncolak@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3840-1876

³Doç.Dr. Emel TÜZEL İŞERİ, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, emel.tuzel@gop.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5638-0450

Giriş

Eğitimin evrenselliği ve ücretsiz olması durumu 200 yıl önce tartışılan bir konu iken, bu durum yıllar geçtikçe büyük bir oranda gerçekleşmiş bir hedef haline gelmiştir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Avrupa 2020 gibi uluslararası belgelerde, Hükümet Programı ve MEB Stratejik Planı gibi ulusal belgelerdeki hedef herkesin eğitime eşit bir şekilde erişebilmesidir (Eğitim Reformu Girişimi [ERG], 2015). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve nitelikli bir eğitimde amaç tüm kız ve erkek çocuklarının okula erişimlerini ve toplumsal hayata tam katılmalarını sağlamaktır. Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin sağladığı ivmeyle beraber, 2000 yılı itibariyle uluslararası politika yapımcılar kız çocuklarının eğitime erişimine önem göstermişlerdir. Bütün çocukların eğitim hakkından faydalanması istenmiştir. Kız çocuklarının okula devam etme konusunda dezavantajlı olması en büyük engellerden birisi olarak görülmüştür (Şaşmaz, 2016). Kaliteli bir eğitim ve yaşam boyu öğrenim için UNESCO cinsiyet eşitliğini desteklemeye devam etmektedir (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2017). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusunda yapılan çalışmalar ve projelerle kız çocuklarının eğitime erişimini artırmak çok önemlidir, fakat yeterli değildir. Bu noktada, eğitimin içerik, yöntem ve yaklaşımında toplumsal cinsiyet eşitsizliğine duyarlı olunması önem taşımaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinde sadece çocukların cinsiyet sebebiyle ayrımcılık yaşamasının önüne geçmek değil, aynı zamanda tüm çocukların eğitim hakkından eşit bir şekilde faydalanmaları öncelik görülmelidir. Bu doğrultuda yapılan çalışmaların desteklenmesi nitelikli eğitim hedeflerine ulaşabilmek için önemlidir (ERG, 2019).

İlköğretimde cinsiyet eşitliğindeki ilerlemelere rağmen, nitelikli bir eğitime erişim ve bu eğitimden yararlanabilmeleri için kız çocuklarının birçok zorluğun üstesinden gelmesi gerekmektedir. Yoksulluk, evlilik ve toplumsal cinsiyete dayalı birçok engel, kız çocukların okula devamı konusunda engel oluşturmaktadır. Kız çocuklarının eğitimi bireyler olmasıyla birlikte kendileri, aileleri ve toplum açısından faydaları göz önünde bulundurularak, yaşanan bu zorluklara ve engellere çözüm yolunun bulunması acil bir durumdur (UNESCO, 2017). Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilatındaki temsilcilere göre kız ve erkek çocukları bakımından eğitimdeki temel sorunlara bakıldığında, pek çok çalışma yapılmasına rağmen kız çocuklarının okullaşma problemi hala devam etmektedir (Engin Demir ve diğerleri, 2016).

Kız çocuklarının eğitimi ile ilgili bölgesel ve toplumsal cinsiyet kaynaklı eşitsizlikler nedeniyle yapılan projeler bulunmaktadır. Yapılan projelerde okullarda ve toplumda, cinsiyet eşitsizliği konusunda

ilerlemelerin olması amaçlanmaktadır (ERG, 2019). Eğitimdeki olumlu gelişmeler ve çalışma yapılması gereken alanlar birlikte düşünüldüğünde, eğitimde kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması önemlidir. Bu alanda yapılan birikimlerin daha ileriye taşınması önem taşımaktadır. Zorunlu örgün eğitim kademelerinde kadın okuryazarlık oranının ve kız çocuklarının net okullaşma oranlarının %100'e yükseltilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda öğrenme programları ile kadının güçlendirilmesi, kadın-erkek eşitliğine karşı farkındalığın ve duyarlılığın artırılması, eğitim süreci boyunca özel bir politikaya ihtiyaç duyan kadın gruplarına karşı duyarlılığın artırılması gelişmelerine gereksinim olduğu değerlendirilmektedir (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü [KSGM], 2018). Âdem'e (2008) göre, nüfus içinde okuryazarlık oranının düşük olmasının nedeni zorunlu temel eğitimin tüm yaş kümesindeki nüfusa yaygınlaştırılmamasıdır. Fakat ilköğretim, Cumhuriyet Dönemi'ndeki hükümetlerin yaptığı eğitim programlarında yer alan öncelikli sorunlar arasındadır. Karakütük'e (2012) göre, Türkiye'de okuma-yazma bilmeyen kişinin kalmaması için sistemli bir çalışma yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda yetişkinlere okuma-yazma öğretimi önemli görülmektedir. Bu nedenle ilköğretim çağındaki tüm çocuklara devlet, anayasanın ve yasaların öngördüğü zorunlu temel eğitimi vermelidir.

Türkiye'de sıklıkla belirlenen durumlardan biri, kadınlara ve kız çocuklarına eğitim konusunda ayrımcılık yapılmasının yasak olduğudur. Ama mevzuat ile gerçeklik arasındaki mesafe toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yasaklamalarla önüne geçilemediğidir. Eğitimin hak olduğuna dair bakış açısının izlenmesi ve benimsenmesi gerekmektedir. Bu durumun getirilerinin yerine getirilmesi gerekmektedir (Tan, 2018). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 42. maddesinde "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz ve ilköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır." (1982 Anayasası, 1982). Milli Eğitim Kanunu'na (1739) göre cinsiyet ayrımı gözetmeksizin eğitim kurumları herkese eşit eğitim vermelidir (m. 4). Milli Eğitim Kanunu (1739) 8. maddesine göre eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği verilir (m. 8). 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde herkesin eğitim alması ile ilgili uluslararası belgenin ilk taahhüdü yer almaktadır. Daha sonra 1989 yılında Çocuk Hakları Sözleşmesi ile tekrar ortaya konulmuştur. Dünya Zirvesi'nde dünya liderleri bir araya gelerek kız ve erkek çocuklarının eşit bir şekilde kaliteli eğitim almaları konusunda kararlar almışlardır. Aynı zamanda okul kayıt oranlarındaki eşitsizliklerin azalmasına yönelik alınacak önlemleri belirtmişlerdir. Alınan kararlar ve görüşmelere rağmen herkesin eğitim alması noktasındaki fikirler gerçekleştirilememiştir. Eğitimdeki toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri devam etmektedir (United Nations International Children's Emergency Fund [UNICEF], 2004). İnsan Hakları

Evrensel Beyannamesi 26. maddesinde “Herkes eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasızdır...” (Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1948). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin Ek 1 Protokolün 2. maddesinde “Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir.” (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi [AİHS], 2010).

Kız çocukları ve kadınlar eğitimden erkeklere göre daha az yararlanmaktadır. Bu nedenle toplumsal eşitsizliklerin devam ettiği görülmektedir. Eğitim hakkını toplumun diğer üyeleri ile eşit bir şekilde kullanabilen bireylerin, toplumun gelişmesi ve ilerlemesi için de katkıda bulunacaklardır. Dolayısıyla toplumda kadın-erkek herkesin eğitim alması önem taşımaktadır (Yaşar, 2018). Eğitim hakkının kullanılması noktasında toplumda farklı sorunlar yaşanabilmektedir. Toplumlara göre eğitimden yararlanmak konusunda çeşitli engeller bulunmaktadır. Bu engellerden ilki toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyetçi tutumlar (Özaydınlık, 2014) iken, Kalaycıoğlu ve Toprak’a (2004) göre ise, kız çocuklarının okula devam etmemesinin en önemli nedenlerinden birisi ailelerin maddi durumudur.

UNICEF (2006) verilerine göre, Türkiye’de kız çocukları erkek çocuklarına göre daha düşük oranda ilköğretime devam etmektedir. İlköğretimde kız ve erkek çocukları arasındaki eşitsizlikler son yıllarda alt sınıflarda olmak üzere azalmaya başlamıştır. Ancak beşinci ve altıncı sınıftan itibaren çok az sayıda kız öğrenci okulu terk etmektedir. Kız çocuklarının çoğunun sekiz yılı tamamlayamamasının temel nedenleri şunlardır (UNICEF, 2006):

- Kız çocuklarının erken yaşta evlilik yapması ve ev kızı/kadını rollerini tercih eden gelenekler,
- Birçok kız çocuğunun daha küçük yaştaki aile bireyelerine bakmak zorunda olması ve ev işlerine yardım etmek için evde tutulması,
- Kentlerde yaşayan ailelerin kızlarını aşırı kalabalık okullardan uzak tutması,
- Kırsal kesimde yaşayan ailelerin büyük yaştaki kız çocuklarının otobüsle uzun mesafede okula gitmesine sıcak bakmamaları,
- Gelir seviyesi düşük olan ailelerin ulaşım, üniforma ve kırtasiye giderlerini karşılama konusunda zorluk yaşamaları.

Gürol ve Dilli’ye (2006) göre, kız çocuklarının okula gitmeme sebepleri şu şekildedir:

- Kız çocuklarına eğitim almaları konusunda destek verilmemesi ve okula gittikleri takdirde ayıplanma durumu,
- Gelir seviyesinin düşük olması,
- Evdeki sorumlulukları (anneye ev işinde yardımcı olmak, kardeşleriyle ilgilenmek),
- Okuma yazma bilgisinin yeterli görülmesi,
- Kız çocuklarına evlendiklerinde eşleri bakar fikri.

Kız çocuklarının eğitilmiş birer birey olması, kadının iş gücüne katılımının artması ve nitelikli işlerde yer alması, erken yaşta evlendirilmemesine, bilinçli şekilde çocuk sahibi olmasına, çocuklarına iyi bir şekilde sağlık bakımı ve eğitim verebilmesi vb. konuları açısından önem taşımaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı [SBB], 2019). Diğer bir taraftan Türkiye’de kız çocuklarının okullaşma oranlarının artmasıyla birlikte kadınların siyaset içinde yer alması ve aile içindeki şiddetin önlenmesi toplumsal gelişme açısından önemli olarak görülmektedir (Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği [TUSİAD] ve Türkiye Kadın Girişimciler Derneği [KAGİDER], 2008).

Türkiye’de son yıllarda kız çocuklarının eğitime erişimleri konusunda önemli yollar kat edilmiştir. MEB tarafından ulusal ve uluslararası iş birliği ile yürütülen sivil toplum örgütlerinin çalışmaları ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusunda yapılan projeler, kız çocuklarının okullaşma oranında artış olmasını sağlamıştır. Ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşma oranının en düşük olduğu Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde, 2015-2016 yıllarında % 64.2 iken, 2016-2017 yıllarında %65.8’e yükselmiştir. Okullaşma oranındaki artışa rağmen bu bölgelerde önceli yıllarda görülen cinsiyet eşitsizlikleri devam etmektedir. Kız çocuklarının okula erişiminin yanında, kız çocuklarının aldıkları eğitiminin niteliğine ve iyileştirilmesine de odaklanılması gerekmektedir. Toplumsal cinsiyet bakımından eğitimin içeriğinin de değerlendirilmesi gerekmektedir (ERG, 2016).

Türkiye’de kız çocuklarının eğitimi konusunda okul dışında kalan kız çocuklarının sayısı, Temel Eğitim Reformu’nun 1997’de gerçekleştirilmesi ve 8 yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretime geçilmesi ile birlikte azalmıştır. MEB verilerine göre, 2017-2018 yıllarında ilköğretim ve ortaöğretimdeki kız ve erkek çocuklarının net okullaşma oranları arasındaki farkın azaldığı görülmektedir (MEB, 2018). 2017-2018 yıllarındaki net okullaşma oranında artışın devam etmesi eğitimin büyük bir resminde gelişmelerin ve ilerlemelerin olduğunu gösterse de, net okullaşma oranlarının sınıf tekrar, okula devamsızlık ve okul terki ile birlikte düşünülmesi gerekmektedir. Okullaşma verileri ile karşılaştırıldığında bu noktada ayrıntılı bilgi kamuoyu ile paylaşılmamaktadır. Bu konuda elde edilecek veriler eğitime erişim

noktasında sıkıntı yaşayan dezavantajlı çocuklar ve birçok çocuk için aydınlatıcı olması açısından önemlidir. Okul terk nedenlerinin okul içi ve okul dışı etmenler analiz edilerek, nedenlere göre etkili bir biçimde mücadele devam ettirilebilir (ERG, 2018).

Eğitim hizmetlerinin daha nitelikli, yaygın ve kolay ulaşılabilir olması ile ilgili son yıllarda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu konuda fiziki ve beşeri altyapıda iyileştirmeler yapılmıştır. Bunun yanında okullaşma oranlarında artış sağlanmıştır ve derslik başına düşen öğrenci sayısı azaltılmıştır. Yapılan çalışmalar ve faaliyetler arasında kız çocukları ile yoksul öğrencilerin eğitime devam etmesini sağlamak ve taşınmalı eğitimi güçlendirmek yer almaktadır (MEB, 2019).

Bu durumda kız çocuklarının okullaşma oranlarına bakıldığında son yıllarda bir artışın olduğu görülmektedir. Fakat hala kız çocuklarının ve kadınların eğitime erişimleri ve kız çocuklarının okula devam etmesiyle ilgili farklı sorunların yaşandığı görülmektedir. Bu durum Türkiye’de geçmişte önemli bir sorun olarak görüldüğü gibi, günümüzde de halen varlığını sürdürmektedir. Bu çalışmada örgün eğitimin (yükseköğretim hariç) herhangi bir kademesinde okulu terk etmiş veya bir üst kademeye devam etmemiş kadınların okula devam etmeme nedenlerinin kendi kişisel görüş ve deneyimleri kapsamında ortaya koyulması ve okulu terk etmiş bu kadınların kız çocuklarının eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak kız çocuklarının okula devam etmelerini engelleyen faktörlerin ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm önerileri geliştirilmiştir. Bu araştırmanın amacı, örgün eğitiminin (yükseköğretim hariç) herhangi bir kademesinde okulu terk eden veya bir üst kademeye devam etmemiş kadınların kız çocuklarının eğitimine yönelik görüşlerini ve okulu terk etme nedenlerini kendi kişisel görüş ve deneyimleri doğrultusunda belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okulu terk etmiş kadınların kız çocuklarının eğitimine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Okulu terk etmiş kadınların okulu terk etme nedenleri nelerdir?
3. Okulu terk etmiş kadınların okulu terk etmesinde karar alan kişiler kimler olmuştur?
4. Okulu terk etmiş kadınlar okulu terk ettiğinde;
 - 4.a. Ailesinin tepkisi ne olmuştur?
 - 4.b. Çevresinin tepkisi ne olmuştur?
 - 4.c. Öğretmenlerinin tepkisi ne olmuştur?
 - 4.d. Okul yönetiminin tepkisi ne olmuştur?
 - 4.e. Arkadaşlarının tepkisi ne olmuştur?

5. Kadınlar, okulu terk ettiğinde nasıl etkilenmişlerdir?

Yöntem

Bu çalışma ilk, orta ve lise eğitimlerini yarıda bırakan veya bir alt eğitim kademesinden üst eğitim kademesine geçmeyen kadınlar ile yürütülmüştür. Bu kapsamda, bu kadınlar belirlenirken ilkökul mezunu veya ortaokulu bitirmeden herhangi bir sınıfına kadar okula devam etmiş kadınlar bir arada; ortaokul mezunu veya lisenin herhangi bir sınıfına kadar okula devam etmiş kadınlar bir arada ve lise mezunu olup lisans eğitimine devam etmemiş kadınlar ise bir arada ele alınarak 10'ar kadından oluşan gruplar oluşturulmuştur. Lisans eğitimine başlayan veya lisans eğitimini yarıda bırakan kadınlar ise çalışma grubuna alınmamıştır. Araştırmanın çalışma grubu Tokat ilinde ikamet eden ve ulaşılabilen, araştırmaya katılmaya gönüllü olan kadınlardan oluşturulmuştur. Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplanması ve analizi süreci yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada durum çalışması ve olgubilim bir arada kullanılmıştır. Kadınların deneyimleri durum çalışması kapsamında ele alınırken, olgubilim ile kadınların kız çocuklarının eğitimine ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Olgubilim araştırmalarındaki başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Olgulara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya koyabilmek ve belirleyebilmek için görüşmenin ayrıntılı yapılması önemlidir. Güven ve empatiye dayalı bir ortamın oluşturulmasıyla bireyler düşüncelerini açıkça ortaya koyabilmektedir. Araştırmacı ile görüşme yapılan birey arasındaki etkileşim, yaşantıların ayrıntılı bir şekilde belirtilmesi ve açıklanması açısından önemlidir. Durum çalışmasındaki en temel özellik ise bir ya da birkaç durumun derinlemesine araştırılmasıdır. Bu durumla ilgili etkenler (ortam, olaylar, süreçler, bireyler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılmaktadır. İlgili durumu nasıl etkiledikleri ve bu durumdan nasıl etkilendiklerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışmada ilkökul, ortaokul, liseye devam edemeyen veya bir üst eğitim kademesine geçemeyen kadınların okulu terk etme nedenleri kendi bireysel deneyimleri kapsamında ele alınmakta ayrıca kız çocuklarının eğitimine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmaktadır. Kadınların okullaşma oranlarına ait veriler kadınların okul terk nedenleri ile ilgili ayrıntılı bir bilgi sunamamaktadır. Yaşamlarının bir döneminde okulu terk eden kadınların araştırmaya dâhil edilmesi ve devam etmeme nedenlerine ait kişisel görüşlerinin alınması bu konuda sosyokültürel ve bireysel faktörlere dayalı olarak daha açık ve net bir şekilde bilgi elde edilmesini sağlayacaktır. Bu sebeple bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinden herhangi birinde okula devam edemeyerek okulu terk etmiş veya bir üst kademeye geçememiş kadınların eğitime devam etmemelerinin nedenleri ve bu kadınların kız çocuklarının eğitimine ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Tokat ilinde ikamet etmekte olan ve herhangi bir eğitim kademesinde okulu terk eden veya mezun olan ancak bir üst kademeye geçemeyen 10 ilkokul, 10 ortaokul ve 10 lise mezunu olmak üzere 30 kadın oluşturmaktadır. Bu kadınlar belirlenirken ilkokul mezunu veya ortaokulu bitirmeden herhangi bir sınıfına kadar okula devam etmiş kadınlar bir arada; ortaokul mezunu veya lisenin herhangi bir sınıfına kadar okula devam etmiş kadınlar bir arada ve lise mezunu olup lisans eğitimine devam etmemiş kadınlar ise bir arada ele alınarak 10'ar kadından oluşan gruplar oluşturulmuştur. Bu görüşmeler 2019-2020 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde gerçekleştirilmiştir. Okulu terk eden kadınların görüşü alınırken maksimum çeşitlemeye gidilerek alt, orta ve üst sosyoekonomik düzeylerden kişiler seçilmiştir. Çalışma grubunda yer alan katılımcılara ait demografik değişkenler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Çalışma Grubunda Yer Alan ve Okulu Terk Etmiş Kadınların Kişisel Özellikleri

Değişkenler	Alt Değişkenler	n	%
Yaş	20-25 yaş	1	3
	26-31 yaş	6	20
	32-37 yaş	11	37
	38-43 yaş	4	13
	44-49 yaş	2	7
	50-55 yaş	5	17
	56 ve üstü	1	3
Mesleği	Ev hanımı	22	73
	Yardımcı personel	3	10
	Servis elemanı	1	3
	Aşçılık	1	3
	Esnaf	2	8
	Temizlik şirketi sahibi	1	3
Eğitim Durumu	İlkokul mezunu	10	33
	Ortaokul mezunu	10	33
	Lise mezunu	10	33
Kaçınıcı Sınıfı Kadar Okuduğu	5.sınıf	9	30
	6.sınıf	1	3
	8.sınıf	7	24
	Lise 1	3	10
	Lise son	10	33

Tablo 1’de verilenlere göre kadınların yaşları ve yaşa göre yüzdeleri ise 20-25 yaş %3, 26-31 yaş %20, 32-37 yaş %37, 38-43 yaş %13, 44-49 yaş %7, 50-55 yaş %17, 56 ve üstü %3 olarak belirlenmiştir. 5. sınıfı bitiren kadınlar %30, 6. sınıfı bitiren kadınlar %3, 8. sınıfı bitiren kadınlar %24, lise 1’i bitiren kadınlar %10 ve lise sona kadar okuyan kadınların %33 olduğu görülmektedir.

Görüldüğü üzere araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2016) göre, nitel araştırma geleneği içerisinde gelişen, ama nitel araştırmacıların sınırlı bir şekilde kullandığı olasılık temelli örnekleme yöntemlerinin tersine amaçlı örnekleme yöntemleri, tam anlamıyla nitel araştırma geleneği içerisinde ortaya çıkmıştır. Amaçlı örneklemeden ise maksimum çeşitlilik örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemesindeki hedef, göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmaktır. Maksimum çeşitliliğe göre örneklem oluşturulurken, istenilen durum genelleme yapmak için bu çeşitliliği sağlamak değildir. Bu durumun aksine çeşitlilik gösteren durumlar arasındaki ortak veya paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmaktır. Aynı zamanda bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Görüşme yapılan kadınlardan araştırma konusuyla ilgili başka katılımcılara nasıl ulaşılabileceği konusunda ilgili bilgiler alınarak yeni katılımcılara da ulaşılmıştır. Bu bağlamda kartopu örnekleme yönteminden de yararlanılmıştır. Balcı’ya (2011) göre, genellikle gözlem araştırmalarında kartopu örnekleme kullanılmaktadır. Yıldırım ve Şimşek’e (2016) göre sürecin devam etmesiyle birlikte elde edilen isimler veya durumlar bir kartopu gibi büyümekte ve ilerlemektedir. Belirli bir süreden sonra belirli isimler ön plana çıkmaktadır. Araştırmacının görüşme yapması gereken kişi sayısı veya ilgilenmesi gereken durum sayısı azalmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama araçlarından birisi görüşmedir. Kişilerin verilerini, görüşlerini, deneyimlerini ve duygularını anlamak açısından görüşmenin önemli bir yeri vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formu, ilgili alanyazın taramasından sonra Adıgüzel (2013) kız çocuklarının okullulaşma engelleri ve çözüm önerileri, Bora ve Taş (2017) kız çocuklarının ortaöğretime gönderilmeme nedenleri, Gürol ve Dilli (2007) zorunlu eğitim çağında bulunan kız çocuklarının okula gitmeme sebepleri, İlhan Tunç (2009) kız çocuklarının okula gitmeme nedenleri, Yavuz, Özkaral ve Yıldız (2016) kız öğrencilerin örgün eğitimlerini sürdürmeme nedenleri) araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Formun kapsam geçerliliği için bir eğitim yönetimi, bir temel eğitim ve bir eğitimde

ölçme ve değerlendirme alan uzmanı olmak üzere 3 uzman görüşü alınmıştır. Görüşme doğrultusunda değerlendirme yapılarak ifadeler tekrar düzenlenmiştir.

Verilerin Toplanma Süreci

Araştırmada verilerin toplanması için etik kurul onayı alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlandıktan sonra görüşmeyi kabul eden katılımcılar ile görüşme yeri ve saati belirlenmiştir. Görüşme yapılan kadınların kendilerini rahat hissettikleri bir görüşme ortamı ayarlanmıştır. Önceden belirlenen görüşme saatine uygun olarak belirlenen mekânlara gidilmiştir ve katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Görüşme yapılan kadınların diğer bireylerden etkilenmemeleri için sessiz alanların kullanılmasına özen gösterilmiştir ve görüşmeler buralarda yapılmıştır. Görüşmelerin bir kısmı bilgi kaybını önlemek amacıyla ses kaydına alınmıştır.

Verilerin Analizi

İçerik analizi, yazılı ve sözlü materyallerin sistemli bir analiz edilmesidir. İçerik analizi, kişilerin ne söylediği ve yazdıklarının açık bir şekilde talimatlara göre kodlanarak sayısallaştırılması süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşımında temelinde yazılan ve söylenenlerin kategorileştirilmesi ne sıklıkla olduklarını ortaya koymak vardır (Balcı, 2011). İçerik analizinde hedef, toplanan verileri açıklayacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmaya ilişkin bulguların aktarılmasında her bir tema başlığı adı altında alt temaların veya kodların bulunduğu tablolar verilmiştir. Tablolarda yer alan değerler bütün katılımcıların görüşleri ve ifadeleri doğrultusunda tema, alt tema ve kodlarda belirtilmiştir. Araştırmaya katılan kadınların ifadelerinden alıntılar yapılarak zenginleştirilmiştir. Katılımcı kadınlar kodlanırken, en son mezun oldukları öğretim kademesi esas alınarak aşağıdaki şekilde kodlanmış ve bulgular kısmında da doğrudan alıntılarda hangi kadına ait olduğu bu kodlar ile gösterilmiştir:

- İlkokul mezunu veya ortaokulu bitirmeden herhangi bir sınıfına kadar okula devam etmiş kadınlar İ1, İ2, İ3...
- Ortaokul mezunu veya lisenin herhangi bir sınıfına kadar okula devam etmiş kadınlar O1, O2, O3...
- Lise mezunu olup lisans eğitimine devam etmemiş kadınlar L1, L2, L3... şeklinde belirtilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan kadınların okulu terk etme nedenlerine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Okulu Terk Etmiş Kadınların, Kız Çocuklarının Eğitimine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Okulu terk etmiş kadınların kız çocuklarının eğitimine ilişkin görüşleri nedir?” olarak belirlenmiştir. Katılımcıların kız çocuklarının eğitimine ilişkin görüşlerine ait temalar ve katılımcıların oldukları vermiş oldukları cevapların içerik analizi sonucunda ortaya çıkan görüşlere ilişkin kodlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Katılımcı Kadınların Kız Çocuklarının Eğitimine İlişkin Görüşlerine Ait Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Olumlu Görüşler	Kız çocukları kendi ayakları üzerinde durabilmeli. (Ekonomik Bağımsızlık) (n= 14) Kız çocuklarının kendilerine ait meslekleri olmalı. (Ekonomik Bağımsızlık) (n= 9) Kız çocuklarının okuması için her türlü imkân sağlanmalı. (Ekonomik Bağımsızlık) (n= 4) Kız çocukları kendi kararlarını verebilmeli ve kız çocuklarının söz hakkı olmalı. (Özgüven) (n= 9) Kız çocukları bilgili, kültürlü, özgüvenli ve kendini yetiştiren bireyler olmalı. (Kişisel Gelişim/Kültürlenme) (n= 7)

*Katılımcıların tamamının kız çocuklarının eğitimine ilişkin olumlu görüş belirttiği, olumsuz görüş belirten katılımcının ise bulunmadığı belirlenmiştir.

Tablo 2’de kız çocuklarının eğitimine ilişkin kodlarda, kız çocukları kendi ayakları üzerinde durabilmeli (n=14), kız çocukları kendi kararlarını verebilmeli ve kız çocuklarının söz hakkı olmalı (n=9), kız çocuklarının kendilerine ait meslekleri olmalı (n=9), kız çocukları bilgili, kültürlü, özgüvenli ve kendini yetiştiren bireyler olmalı (n=7), kız çocuklarının okuması için her türlü imkân sağlanmalı (n=4) şeklinde sıralamışlardır. Katılımcıların kız çocuklarının eğitimine ilişkin görüşleri aşağıda yer almaktadır. (İlkokul mezunu veya ortaokulu bitirmeden herhangi bir sınıfına kadar okula devam etmiş kadınlar İ1, İ2, İ3..., ortaokul mezunu veya lisenin herhangi bir sınıfına kadar okula devam etmiş kadınlar O1, O2, O3..., lise mezunu olup lisans eğitimine devam etmemiş kadınlar L1, L2, L3... şeklinde belirtilmiştir.)

“Kız çocuklarının ekonomik özgürlükleri olmalı. Kendilerine yetebilmeliler. Her zaman kız çocuklarının ve kadınların yanındayım.” (L3).

“Kesinlikle okumalılar. Kimseye muhtaç olmamalılar. Kız çocukları özgüvenli olmalı. Her alanda kendisini yetiştirmelidir. Bilgili olmalı ve seçimlerini kendi yapabilmelidir.” (O3).

Okulu Terk Etmiş Kadınların Okulu Terk Nedenleri

Araştırmanın ikinci alt problemi “Okulu terk etmiş kadınların okul terk nedenleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Kadınların okul terk nedenlerine ilişkin bulgular temalar ve kodlar şeklinde Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Kadınların Okul Terk Nedenlerine İlişkin Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Eğitim sistemi (n=7)	Okullarda karma eğitimden dolayı ailem göndermedi. (Karma eğitim) (n=1) Taşınmalı sistem yoktu.
Aileye bağlı faktörler (n=17)	Okula erişim noktasında sıkıntı yaşıyordum. (Taşınmalı sistem) (n=6) Kardeşlerimin bakımında aileme yardımcı oluyordum. (Kardeşlerinin bakımı) (n=3) Aileme maddi konuda destek olmak zorunda kaldım. (Aileye maddi destek sağlama) (n=4)
Bireysel faktörler (n=9)	Maddi imkânlar yetersizdi. (Ekonomik yetersizlikler) (n= 6) Ders çalışmaktan hoşlanmıyordum, okumak zor geliyordu. (Ders çalışmak istememe) (n=3) Erken evlilik kararı almam, okulu bırakmamda etkili oldu. (Erken evlilik) (n= 6)
Sosyokültürel faktörler (n=23)	Kız çocuklarının başına bir şey gelir düşüncesi vardı. Uzağa gönderilmez diye düşünülürdü. (Evden uzağa gönderilmemesi) (n=11) Kız çocuklarının okuması ayıplanıyordu ve önemli görülüyordu. (Ayıplanma ve kınanma) (n= 9) Kız çocukları için masraf yapmaya gerek yok, evlensin düşüncesi vardı. (Kız çocuklarına gereken önem verilmemesi) (n=3)

Tablo 3 incelendiğinde “kadınların okul terk nedenlerine ilişkin temalar ve kodlar” verilmiştir. Temalara bakıldığında, Sosyokültürel faktörler (n=23), Aileye bağlı faktörler (n=17), Bireysel faktörler (n=9) ve Eğitim sistemi (n=7) şeklinde belirtilmektedir. Bu temalara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

Eğitim sistemi temasındaki örnek ifadeler. Kız çocuklarının okul terk nedenlerine ilişkin eğitim sisteminden kaynaklanan engeller “karma eğitim” ve “taşınmalı eğitim” kodları olarak verilmiştir. Kategorilere ilişkin ifadeler aşağıda yer almaktadır. Katılımcı kadınlara ait görüşler aşağıda verilmiştir:

“Köyde yaşıyorduk. Sadece ilkokul vardı. Ortaokula devam ederken taşınmalı araç vardı. Köyden bu araçlarla merkeze ortaokul okumak için gidebildim. Ama liseye gitmek istediğimizde taşınmalı sistem yoktu.

Köydeki erkekler her arabaya binebildikleri için onlar devam etti. Ayrıca erkeklerin devam etmesi daha önemli görülüyordu.” (O4).

Aileye bağlı faktörler temasındaki örnek ifadeler. Kadınların görüşleri sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde verilen ifadelere göre aileye bağlı temalar, “kardeşlerin bakımı”, “aileye maddi destek olma” ve “ailenin ekonomik yetersizliği” kodları adı altında incelenmiştir. Katılımcı kadınların görüşlerine ilişkin ifadeler aşağıda yer almaktadır:

“Ailem istediği için okula devam edemedim. Dedemin tarlası ve bahçesi çok fazlaydı. Başka bir elemana para vermektense çocuklarını ve torunlarını çalıştırmayı düşünürdü.” (İ7).

“Maddi durumumuz kötüydü. Annem ve babam eski düşüncelere sahipler. Kızlar evde durur, ev işi yapar diye düşünürlerdi. Köyde yaşıyorduk o zamanlar. Hayvanlara bakar diye düşündüler. Okula gidip ne yapacak dediler. Bir erkek kardeşim yatılı okudu. Sadece o bitirebildi üniversite.” (İ10).

Bireysel faktörler temasındaki örnek ifadeler. Kadınların okul terk nedenlerine ilişkin bireysel faktörler teması, “ders çalışmak istememe” ve “erken evlilik” kodları şeklinde belirlenmiştir. Katılımcılara ait görüşler aşağıda yer almaktadır:

“Okumak istemiyordum. Ders çalışmak zor geliyordu. Daha sonra bir işte çalışmaya başladım. Bir sene çalıştıktan sonra evlendim ve çocuk oldu ve devam etmedim.” (L2).

“Evlilik yapmak istememden dolayı okulu bıraktım. Sonra çocuklarım oldu ve eğitim hayatıma devam edemedim. Babam devam etmemi söyledi ve çok kızdı.” (L5).

Sosyokültürel faktörler temasındaki örnek ifadeler. Kadınların okula devam etmesinde engel oluşturan faktörlerden birisi de sosyokültürel etmenlerdir. Sosyokültürel faktörler teması adı altında “kız çocuklarının evden uzağa gönderilmek istenmemesi”, “ayıplanma ve kınanma” ve “kız çocuklarına gereken önemin gösterilmemesi” kodları yer almaktadır. Katılımcı kadınların görüşlerine ilişkin ifadeler aşağıda yer almaktadır:

“Kız çocuklarının okuması çevre tarafından ayıplanırdı. Evden dışarı çıkıp okula gittiğinde bir sıkıntı yaşanır diye bakıyorlardı. Üniversite okumak için asla şehir dışına tek başına çıkarmazlardı.” (İ5).

“Babam istemediği için gidemedim. Maddiyattan dolayı okutmadı diyemem. Ama kız çocukları önemli görülüyordu. Köyde yaşıyorduk. Okumayayım diye saçlarımı kesti. Kız çocukları sürekli evde tutulmalı, dışarı çıkarsa bir şey olur gibi saçma düşünceleri vardı.” (O10)

Okulu Terk Etmiş Kadınların Okulu Terk Etmesinde Karar Alan Kişiler

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Okulu terk etmiş kadınların okulu terk etmesinde karar alan kişiler kimler olmuştur?” olarak belirlenmiştir. Kadınların okulu terk etmesinde karar alan kişilere ait bilgiler Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4

Kadınların Okulu Terk Etmesinde Karar Alan Kişilere İlişkin Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Kendisi (n=10)	Kendisi (n= 10)
Çekirdek aile (n=15)	Babası(n= 6) Anne ve babası (n=5) Kendisi ve ailesi (n=4)
Geniş aile (n=5)	Dedesi ve babaannesi (n= 1) Dedesi (n=2) Annesi (n=2)

Tablo 4'e bakıldığında "kadınların okula devam etmemesinde karar alan kişilere ait temalar ve kodlar" verilmiştir. Kadınların okula devam etmemesinde kendisi (n=10), kendisi dışında karar alan kişiler babası (n=6), anne ve babası (n=5), kendisi ve ailesi (n=4), annesi (n=2), dedesi (n=2), dedesi ve babaannesi (n= 1) şeklinde verilmiştir.

Kendisi temasındaki örnek ifadeler

"Okumak istemiyordum. Ders çalışmak zor geliyordu. Daha sonra bir işte çalışmaya başladım. Bir sene çalıştıktan sonra evlendim ve çocuk oldu. Sonra da devam etmedim." (L2).

Çekirdek aile

"Babam kız çocuklarının başına bir şey gelir diye düşündüğünden okutmadı. Dayıma bile göndermezdi." (L1).

"Annem engel oldu. Maddi durumumuz iyi olmadığından göndermedi." (L9).

Geniş aile

"Dedem ve babaannem okula gitmeme engel oldular. Büyüklere karşı çıkamadım." (İ2).

Okulu Terk Etmiş Kadınların Okulu Terk Ettiğinde Ailesinin Tepkisine İlişkin Bulgular

Araştırmanın 4a no.lu alt problemi "Okulu terk etmiş kadınlar okulu terk ettiğinde ailesinin tepkisi ne olmuştur?" olarak belirlenmiştir. Kadınların okulu bıraktığında ailesinin tepkisine ait temalar, alt temalar ve kadınların görüşleri Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5

Kadınların Okul Terk Nedenlerine İlişkin Ailesinin Tepkisine Ait Temalar, Alt Temalar ve Kodlar

Temalar	Alt temalar	Kodlar
Ailenin Görüş Birliği (n=25)	İstendik Tepki (n=8)	Ailem okula devam etmem konusunda ısrar etti. (n= 5) Okumamı istediler ama imkânlar yetersizdi. (n= 3)
	İstenmedik Tepki (n=17)	Ailem okulu bırakmamı istediği için tepki göstermediler ve önemsemediler. (n= 14) Okulu ben bırakmak istediğim için, onlarda önemsemediler ve ısrar etmediler. (n= 3)
Aile İçi Fikir Ayrılığı (n=5)	Anne İstendik /Baba İstenmedik (n=4)	Annem devam etmemi çok istedi, babam istemedi. (n= 2) Annem devam etmemi istedi, fakat babam bir tepki göstermedi. (n= 2)
	Anne İstenmedik/ Baba İstenmedik (n=1)	Annem okulu bırakmamı istedi, babam tepki göstermedi. (n=1)

***İstendik Tepki:** İstendik davranışlar “toplum tarafından beklenen ve istenen davranışlar” anlamında kullanılmıştır.

***İstenmedik Tepki:** Toplum tarafından beklenmeyen ve istenmeyen davranışlar anlamında kullanılmıştır.

Tablo 5’e bakıldığında “kadınların okulu bıraktığında ailesinin gösterdiği tepkiye ait temalar, alt temalar ve kodlar” verilmiştir. Katılımcıların okulu bıraktığında ailesinin verdiği tepkiler, ailem okulu bırakmamı istediği için tepki göstermediler ve önemsemediler (n=14), ailem okula devam etmem konusunda ısrar etti (n=5), okulu ben bırakmak istediğim için, onlar da önemsemediler ve ısrar etmediler (n=3), okumamı istediler ama imkânlar yetersizdi (n=3), annem devam etmemi çok istedi, babam istemedi (n=2), annem devam etmemi istedi, fakat babam bir tepki göstermedi (n=2), annem okulu bırakmamı istedi, babam tepki göstermedi (n=1) şeklinde olmuştur.

Aile içi görüş birliği temasındaki örnek ifadeler

“Ailem okumamı istedi. Ama taşınmalı sistem köyde yoktu. Onlar da merkeze gönderemediler.” (O4).

“Babam okula gitmemem için saçlarımı kesti. Erkek gibi oldum. Abimler ve okuldaki herkes dalga geçti. Okula gidemedim.” (O10).

Aile içi fikir ayrılığı temasındaki örnek ifadeler

“Babam tepki göstermedi. Fakat annemin her zaman hayalleri vardı ve beni okutmak istiyordu.” (L8).

“Annem okumamı istedi, babam istemedi.” (O7).

Okulu Terk Etmiş Kadınlar Okulu Terk Ettiğinde Çevresinin Tepkisine İlişkin Bulgular

Araştırmanın 4b no.lu alt problemi “Okulu terk etmiş kadınlar okulu terk ettiğinde çevresinin tepkisi ne olmuştur?” olarak belirlenmiştir. Kadınlar okulu terk ettiğinde çevresinin gösterdiği tepkiler temalar ve kodlar şeklinde Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Kadınların Okul Terk Nedenlerine İlişkin Çevresinin Tepkisine Ait Temalar ve Katılımcıların Görüşlerine Ait Kodlar

Temalar	Kodlar
İstendik tepkiler (n= 14)	Çevremiz devam etmem gerektiğini söyledi ve konuştu. (n=14)
İstenmedik tepkiler (n=16)	Çevremiz herhangi bir tepki göstermedi. (n=16)

Tablo 6 incelendiğinde “kadınların okulu terk ettiğinde çevresinin tepkisine ait temalar” ve “çevresinin gösterdiği tepkilere göre kodlar” verilmiştir. Çevresinin gösterdiği tepkilere göre kodlar, çevremiz herhangi bir tepki göstermedi (n=16) ve çevremiz devam etmem gerektiğini söyledi ve konuştu (n=14) şeklinde olmuştur. Katılımcıların konuya ilişkin fikirleri aşağıda verilmiştir.

İstendik tepkiler temasındaki örnek ifadeler

“Halam benimle konuştu. Merkezde oturduğu için yanımda kal ve okula devam et dedi.” (O4).

“Okula devam etmemde ısrarcı oldular. Çalışkan bir çocuksun okula gitmelisin dediler.” (İ7).

İstenmedik tepkiler temasındaki örnek ifadeler

“Normal karşılandı. Okulu bıraktığımızda kimse karşı çıkmıyordu.” (İ6).

“Kız çocukları okumaz gözüyle baktıkları için önemsemediler.” (İ8).

Okulu Terk Etmiş Kadınların Okulu Terk Ettiğinde Öğretmenlerinin Tepkisine İlişkin Bulgular

Araştırmanın 4c no.lu alt problemi “Okulu terk etmiş kadınlar okulu terk ettiğinde öğretmenlerinin tepkisi ne olmuştur?” olarak belirlenmiştir. Kadınlar okulu terk ettiğinde öğretmenlerinin tepkisine ait bilgiler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Kadınların Okul Terk Nedenlerine İlişkin Öğretmenlerinin Tepkisine Ait Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
İstendik tepki (n= 14)	Tepki gösterdiler ve devam etmem konusunda konuştular. (n= 14)
İstenmedik tepki (n= 16)	Tepki göstermediler ve önemsemediler. (n= 16)

Tablo 7 incelendiğinde “kadınların okulu bıraktığında öğretmenlerinin tepkisine ait temalar ve öğretmenlerin tepkisine ait kodlar” aşağıda verilmiştir. Kadınların okulu bıraktığında öğretmenlerin tepkileri tepki göstermediler ve önemsemediler (n=16), tepki gösterdiler ve devam etmem konusunda konuştular (n=14) şeklinde belirtilmiştir.

İstendik tepki temasındaki örnek ifadeler

“Matematik öğretmenim çok üzülmüştü. Okula devam etmem için bayağı uğraşmıştı.” (O9)

“Öğretmenim anne ve babamla görüştü. Diplomamı vermedi, okula devam edeyim diye.” (İ2)

İstenmedik tepki temasındaki örnek ifadeler

“O zamanlar okula gitsin durumu önemsenmiyordu. Aileler okula gidip, birebir öğretmenle konuşmazdı. Öğretmen babam ve annemi tanımazdı.” (L4)

Okulu Terk Etmiş Kadınların Okulu Terk Ettiğinde Okul Yönetiminin Tepkisine İlişkin Bulgular

Araştırmanın 4d no.lu alt problemi “Okulu terk etmiş kadınlar okulu terk ettiğinde okul yönetiminin tepkisi ne olmuştur?” olarak belirlenmiştir. Kadınlar okulu terk ettiğinde okul yönetiminin tepkisine ait bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8

Kadınların Okul Terk Nedenlerine İlişkin Okul Yönetiminin Tepkisine Ait Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
İstendik tepki	İlgilendiler ve devam etmemi söylediler. (n=2)
İstenmedik tepki	İlgilenmediler ve önemsemediler. (n=28)

Tablo 8’e bakıldığında “kadınların okulu bıraktığında okul yönetiminin tepkisine ait temalar ve okul yönetiminin tepkisine ait kodlar” verilmiştir. Kadınların okulu bıraktığında okul yönetiminin tepkisine ait alt kodlar, ilgilenmediler ve önemsemediler (n=28), ilgilendiler ve devam etmemi söylediler (n=2) şeklinde verilmiştir. Katılımcıların konu ile ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

İstendik tepki temasındaki örnek ifadeler

“Öğretmenler ve idare umutluymdu benim için. Devam etmemi söylediler.” (L5)

İstenmedik tepki temasındaki örnek ifadeler

“İdare okulu bırakanlarla ilgili bir yaptırım uygulamıyordu.” (İ4)

“Herhangi bir tepki göstermediler. Eskiden çok dikkate alınmıyordu. Diplomamı almaya gittiğimde niye diye sorgulamıyorlardı.” (İ3)

Okulu Terk Etmiş Kadınların Okulu Terk Ettiğinde Arkadaşlarının Tepkisine İlişkin Bulgular

Araştırmanın 4e no.lu alt problemi “Okulu terk etmiş kadınlar okulu ettiklerinde arkadaşlarının tepkisi ne olmuştur?” olarak belirlenmiştir. Kadınlar okulu terk ettiğinde arkadaşlarının tepkisine ait bilgiler Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9

Kadınların Okul Terk Nedenlerine İlişkin Arkadaşlarının Tepkisine Ait Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
İstendik tepkiler (n=11)	Arkadaşlarım devam etmemi söyledi. (n=11)
İstenmedik tepkiler (n=19)	Arkadaşlarım önemsemedi. (n=19)

Tablo 9’a bakıldığında “kadınların okulu bıraktığında arkadaşlarının tepkisine ait temalar ve arkadaşlarının tepkisine ait kodlar” yer almaktadır. Arkadaşlarının tepkisine ait alt kodlar arkadaşlarım devam etmemi söyledi (n=11), arkadaşlarım önemsemedi (n=19) şeklindedir. Katılımcıların konuya ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

İstendik tepki temasındaki örnek ifadeler

“Arkadaşlarım okuyordu. Benim de devam etmemi istediler.” (O9)

İstenmedik tepki temasındaki örnek ifadeler

“Onların da çoğu okumadı. Tepki göstermediler. Köyde işler çok olduğu için kız çocukları da onlarla ilgileniyordu.” (İ10)

Kadınların Okulu Terk Ettiğinde Nasıl Etkilendiğine İlişkin Temalar

Araştırmanın beşinci alt problemi “Kadınlar, okulu terk ettiğinde nasıl etkilenmişlerdir?” olarak belirlenmiştir. Kadınlar okulu terk ettiğinde nasıl etkilendiğine ait veriler Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10

Kadınların Okulu Terk Ettiğinde Nasıl Etkilendiğine Ait Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Özgüven eksikliği (n=6)	Özgüvenim eksik oldu. (n=6)
Erken evlilik yapma (n= 7)	Erken evlilik yaptım. (n= 7)
Ekonomik bağımsızlık sağlayamama (n=38)	Okula devam etseydim daha iyi şartlarda yaşardım. (n= 5) Kendi hayatımla ilgili kararları ben alamadım. (n=5) Aileme maddi ve manevi destek olamadım. (n= 9) Ekonomik özgürlüğüm olsun isterdim. (n= 9) Çok üzüldüm, keşke devam etseydim. Kendi ayaklarımın üstünde dursaydım. (n=10)
Kültürlenme eksikliği (n=16)	Okusaydım bilgi dağarcığım artardı, daha aydın bir insan olurum. (n= 4) Okusaydım çocuklarımın eğitiminde onlara yardımcı olabilirdim. (n= 12)

Tablo 10 incelendiğinde “katılımcıların okulu bıraktığında nasıl etkilendiğine ait temalar ve kadınların okulu bıraktığında nasıl etkilendiğine kodlar” verilmiştir. Kadınların okulu terk ettiğinde nasıl etkilendiğine dair temalar “ekonomik bağımsızlık sağlayamama (n=38)”, “kültürlenme eksikliği (n=16)”, “erken evlilik yapma (n=7)”, “özgüven eksikliği (n=6)” şeklinde belirlenmiştir. Kadınların konuya ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

Özgüven eksikliği temasındaki örnek ifadeler

“Kendi hayatımla ilgili kararların hiçbirini alamadım. Babam hayatımı yönlendirdi. Babam benden habersiz beni çarşıda sözlemiş. Annem babama tepki gösterince babam annemden boşanmak istedi. Ben meslek sahibi olamadığım için hep ezik oldum. Kendim kazansaydım ekonomik özgürlüğüm olurdu.” (L1).

Erken evlilik yapma temasındaki örnek ifadeler

“Çok üzüldüm. 15 yaşında erken bir evlilik yapmak zorunda kaldım. Çocukluğumu ve yetişkinliğimi bilemedim. Erken yaşta anne oldum. 16 yaşındaydım anne olduğumda.” (İ8).

Ekonomik bağımsızlık sağlayamama temasındaki örnek ifadeler

“Sonradan keşke dememek için okumak gerekiyor. Okusaydım başarılıydım. Bir kadının ekonomik özgürlüğünün olması gerekiyor. Bu sebeple okulu bitiremediğim için üzgünüm.” (L7).

Kültürlenme eksikliği temasındaki örnek ifadeler

“Çok üzüldüm. Ama babamın saçımı erkek gibi kesmesi psikolojimi bozdu ve etkiledi. Keşke okusaydım. Bilgili ve kültürlü bir insan olurum. Ekonomik özgürlüğüm olurdu.” (O10).

Tartışma

Kız çocuklarının eğitimi ile ilgili kaliteli ve evrensel bir eğitim istenmektedir. Bunun nedeni istisnalar olsa da kız çocuklarının erkek çocuklarından daha az oranda eğitim almalarıdır. Bu ayrımcılığın önüne geçilmesi için bir takım müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır (Sperling, Winthrop ve Kwauk, 2016). Kalkınma planı ve yıllık programlarda ilköğretimde, özellikle kız çocukları olmak üzere tüm çocukların okula erişimi ve devamı amaç haline getirilmiştir. Kademeler arası geçiş oranlarının artırılması, okula devamın sağlanması ve okula erişimin artırılması ile ilgili kız çocukları için pansiyon yapımına ağırlık verilmiştir (SBB, 2019).

Geleneksel ailelerin kültürel bakış açılarına göre ailelerin, kız çocuklarını okula gönderdiklerinde ayıplanma ve kınanma korkusu, kız çocuklarının başına bir şey gelir düşüncesi yer almaktadır. İlhan Tunç (2009) çalışmasında, özellikle kırsal bölgelerde yaşayan aileler çocuğun okula gönderilmesinde kız ve erkek çocuklarını eşit olarak görmediklerini belirtmiştir. Dini inançlar, ailelerin kalabalık olması, ailenin düşük gelirli olması, erken evlilikler, kız çocuğunun ikincil konumda olması ve anneye evde yardımcı olması okula gitme durumu olumsuz şekilde etkilemektedir. Benzer şekilde Adıgüzel (2013) çalışmasında, sosyokültürel ve ailevi nedenler kız çocuklarının okullaşma oranının düşük olmasında etkili iken, ekonomik yetersizlikler kız çocuklarının okula devamsızlık yapmasında, sosyokültürel ve ekonomik sebepler kız çocuklarının okulu terk etmesine neden olmuştur.

Öğrencilerin ders çalışma ortamlarının olmaması ve derslerine yardım edebilecek ebeveynlerinin olmaması da okula devam etmeme konusundaki önemli etmenlerdendir. Bu sebeple okulda akademik başarısızlık gösteren, okuldan uzak kalmış ve okula devam etmek istemeyen öğrencilerin ders çalışması için gerekli ortam ve desteğin sağlanması önem taşımaktadır (ERG, 2016b). Aynı zamanda, kız çocuklarının okullaşma oranlarını artırmanın anahtarının, kız çocuklarının erken evliliğe karşı korunmasını sağlamaktır (KSGM, 2008; UNİCEF, 2018; Unterhalter ve diğerleri, 2014). Kız çocuklarının okula devam etmemesinde okulda başarısız olmaları ve okula karşı isteksizliklerinin de etkili olduğu görülmüştür. Okula isteksizliği olan ve başarılı olamayan çocukların okul ortamlarından uzaklaştığı belirlenmiştir. Okuldan uzaklaşan kız çocuklarının bazılarının erken evlilik yapmaları da engel durumları arasında gösterilebilir. Kız çocuklarının okulu bırakmasında veya okula devam etmesi konusunda anne ve babanın görüş birliği içerisinde olduğu durumların fazla olduğu belirlenmiştir. Okula devam etmeyen kız çocukları ile ilgili çevrenin herhangi bir tepkisinin olmadığı ve tepki göstermeyen

kişi sayısının fazla olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde öğretmenlerin ve okul yönetiminin de okulu terk eden kız çocukları için tepki göstermeyen davranış ve tutumlar içerisinde oldukları belirlenmiştir.

Eğitime erişimin toplumsal tüm eşitsizliklerle ilişki halinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin okulu terk etmesi ve okula devamsızlık yapması ve açık öğretime geçişi ile ilgili birçok durum istihdam, ekonomik durum, cinsiyet eşitsizliği ve diğer dezavantajlılığı belirleyen pek çok etmenle ilgilidir. Bu noktada cinsiyetler arasındaki eşit olmayan rol dağılımları dikkate alınarak eğitime erişim politikalarının sürdürülmesi gerekmektedir. Cinsiyet eşitsizliği konusundaki politikaların gelir eşitliğine ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik politikalarla ele alınması gerekmektedir. Çünkü yoksulluk arttıkça eğitime erişimde zorluklar yaşanmaktadır (ERG, 2015; SBB, 2019; UNESCO, 2015). Diğer bir taraftan kardeş sayısının fazla olmasının, ailedeki gelir dağılımını etkilediği için kız çocuklarının okula devam etme engelleri olarak gösterilmektedir. Bir kısmının ise gelir seviyesinin iyi olmasına rağmen okula devam edememesi ailelerin geleneksel bir bakış açısına sahip oldukları şeklinde düşünülmektedir.

Annenin eğitimi bir çocuğun okula gidip gitmemesini etkileyen bir durumdur. Kız çocuklarının eğitimini, bir başka deyişle geleceğin annelerinin, okullaşmalarını artırmak ve eğitimlerini tamamlamalarını sağlamak bu nedenle önemlidir (UNICEF, 2005). Ebeveynlerinin eğitim seviyesi düşük olan çocuklarında eğitim seviyeleri düşük olmaktadır. Aynı zamanda düşük sosyokültürel yapıdaki ailelerin çocuklarının da erken yaşta evlendiği çoğu zaman görülen durumlardan biridir (TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 2010). Anne veya babasından en az birisinin yükseköğretim mezunu olan bireylerin, yükseköğretim mezunu olmayan anne ve babaya sahip olan kişilere göre daha üst öğrenim derecesine sahip olma ihtimali yüksektir (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2017). Ebeveynlerin eğitim düzeyinin toplumsal cinsiyet eşitliğini etkileyip etkilemediğine göre yapılan analizlerden elde edilen bulgulara göre, annesi lisans veya lisansüstü eğitime sahip kişilerin, annesi ilköğretim, ortaokul veya lise düzeyinde eğitime sahip olan bireylere göre daha eşitlikçi bir görüşe sahip oldukları görülmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan annelerin geleneksel görüşleri daha az destekledikleri görülmektedir. Benzer durum babanın eğitimi için geçerlidir (Engin Demir ve diğerleri, 2016).

Okulu terk eden kadınların yaşadığı duygulara bakıldığında, pişmanlık, üzüntü ve hayal kırıklığının yer almaktadır. Okulu bırakanlardan bazısının başlarda durumu fark edemedikleri, fakat sonrasında gerçeklerle yüzleştikleri tespit edilmiştir. Okulu terk eden bazı kadınların bu durumu telafi etmek için açık öğretim okuyarak bir üst kademeye geçmek istedikleri, diğer bir kısmının ise çocuklarını okutmak

için çaba gösterdiklerini belirtmişlerdir (Yavuz ve diğerleri, 2016). Benzer şekilde bu çalışmada, okulu terk eden kadınların bilgili birer birey olmadıkları ve ekonomik özgürlüklerini alamadıkları düşüncesi görüşler arasındadır. Aynı zamanda erken evlilik yapmak zorunda kalıp erken yaşta anne oldukları belirlenmiştir. Kız çocuklarının eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar, kampanya ve projelere göre, geçmişten günümüze kadar okullaşma oranlarına bakıldığında kız çocuklarının okullaşma oranlarında bir yükseliş olduğu söylenebilir. Bu konuya verilen önem yapılan çalışmaların katkısı oldukça yüksektir. Bu noktada yapılan çalışmaların artarak devam etmesinin kız çocuklarını eğitimi için önemli olduğu söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Kadınların okulu terk etme nedenlerine ilişkin sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

1. Sosyokültürel faktörler ise kız çocuklarının evden uzağa gönderilmemesi, ayıplanma ve kınanma, kız çocuklarına gereken değerin verilmemesi terk nedenleridir.
2. Aileye bağlı olarak kardeşlerine bakmak zorunda kalması, maddi destek sağlaması ve ekonomik yetersizlikler olarak belirlenmiştir.
3. Eğitim sistemine göre karma eğitim ve taşınmalı sistemden kaynaklı terk nedenleri belirlenmiştir.
4. Bireysel faktörlere dayalı olarak ders çalışmak istememek ve erken evlilik yapmak terk nedenleri olarak belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına bağlı geliştirilen çözüm önerileri aşağıda belirtilmiştir:

- 1.Kız çocuklarının eğitimi ile ilgili aileler bu konuda bilinçlendirilebilir. Okuma yazma bilmeyen ebeveynlere temel seviyede bilgi ve beceri kazandırılabilir. Kız çocuklarının ve kadınların eğitiminin bireysel ve toplumsal getirileri ile ilgili bilgilendirmeler yapılabilir. Eğitimle birlikte kazanacakları özgüven, ekonomik özgürlük gibi ifadelerle sıkça yer verilebilir.
2. Anne ve babalardan kız çocuklarının eğitimi noktasında olumsuz görüşler bildirenlerle çeşitli görüşmeler yapılabilir. Ev ziyaretleri ile nedenler araştırılabilir. Bu noktada olumlu bir tutum sergilenmesi için bilgilendirmeler yapılabilir. Ekonomik yetersizliği olan çocuklarla ilgili burslar verilebilir.
3. Okula erişim konusunda sıkıntı yaşanan yerler varsa tespit edilip okula ulaşım araçları sağlanabilir. Yurt sayıları artırılabilir.
4. Kız çocuklarının okula devam etmemesinde karar veren kişinin kim olduğu belirlendikten sonra terk nedenlerine ilişkin çözümler aranabilir. Akademik başarısı düşük olan öğrenciler için dersler daha ilgi

çekici hale getirilebilir. Okulu terk eden kız çocuklarının durumu ile ilgili okul yönetimi, öğretmen ve velinin iletişim içerisinde olması gerektiği söylenebilir. Eğitime erişimle ilgili yaşanan sorunlar analiz edilerek sorun odaklı çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Âdem, M. (2008). *Eğitim Planlaması*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Adıgüzel, A. (2013). Kız çocuklarının okullulaşma engelleri ve çözüm önerileri Şanlıurfa örneği. *EKEV Akademi Dergisi*, 56(56), 325-344.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. (2010). 2 Aralık 2019 tarihinde http://www.anayasa.gov.tr/files/bireysel_basvuru/AIHS_tr.pdf adresinden alınmıştır.
- Ayvaz Kızılgöl, Ö. (2012). Türkiye’de eğitimde cinsiyet eşitsizliğinin yoksulluk üzerindeki etkisi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 179-191.
- Balcı, A. (2011). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu. (1948). İnsan Hakları Evrensel Beyanname. *İnsan & İnsan*, 61.
- Bora, V. ve Taş, A. (2017). Kız çocuklarının ortaöğretime gönderilmeme nedenleri. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 89-106.
- ERG. (2015). Öğrenciler ve eğitime erişim arka plan raporu 2015-2016.
- ERG. (2016). Eğitim izleme raporu 2016-2017. 28 Haziran 2021 tarihinde <http://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2016-17/> adresinden alınmıştır.
- ERG. (2019). 2019 Eğitimin içeriği eğitim izleme raporu. 28 Haziran 2021 tarihinde <http://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2015-16/> adresinden alınmıştır.
- ERG. (2018). Eğitim izleme raporu 2017-18. 28 Haziran 2021 tarihinde <http://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2017-18-2/> adresinden alınmıştır.
- Engin Demir, C., Kılıç, A. Z., Çalışkan, B., Hanbay Çakır, E., Güney Karaman, N., & Şener Özbek, Ü. (2016). Okulların Toplumsal Cinsiyete Duyarlılık Açısından Değerlendirilmesi Başlangıç Durum Değerlendirmesi ve İhtiyaç Analizi Raporu.
- Gürol, A. ve Dilli, C. (2007). Zorunlu Eğitim Çağında Bulunan Kız Çocuklarının Okula Gitmeme Sebepleri (Şırnak İli örneği), XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi.
- İlhan Tunç, A. (2009). Kız çocuklarının okula gitmeme nedenleri Van ili örneği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 237-269.

- Karakütük, K. (2012). *Eğitim planlaması*. Ankara: Elhan yayıncılık.
- Kalaycıoğlu, E. ve Toprak, B. (2004). İş yaşamı, üst yönetim ve siyasette kadın. Tesev Yayınları.
- KSGM. (2008-2013).Toplumsal cinsiyet eşitliği ulusal eylem planı.
- KSGM. (2018).Kadının güçlenmesi strateji belgesi ve eylem planı 2018-2023.
- 1982 Anayasası. (1982, Kasım 9). *Resmi Gazete*. Ankara.
- MEB. (2018). Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2017-2018. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2019). T.C. Millî Eğitim Bakanlığı 2019 Yılı Performans Programı.
- Millî Eğitim Temel Kanunu (1739). Resmi Gazete (24.06.1973). Sayı: 14574.
- OECD. (2017). Education at a glance 2017: OECD indicators. OECD.
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (33).
- SBB. (2019). Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu.
- Sperling, G. B., Winthrop, R. ve Kwauk, C. (2016). What Works in Girl’s Education: Evidence for the World’s Best Investment.
- Şaşmaz, A. (2016). “Hayal Kuran ve Gerçekleştiren Nesiller İçin” Okuyan Kızlar, Aydınlik Yarınlar. İstanbul: Aydın Doğan Vakfı.
- Tan, M. G. (2018). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği. Ceid Yayınları.
- TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu. (2010). Erken yaşta evlilikler hakkında komisyon raporu.
- TÜSİAD ve KAGİDER. (2008). Cinsiyet Eşitsizliği Raporu; Sorunlar, Öncelikler ve Çözüm Önerileri. 2 Ocak 2019 tarihinde <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/3667-turkiyede-toplumsal-cinsiyet-esitsizligi-sorunlar-oncelikler-ve-cozum-onerileri> adresinden alınmıştır.
- UNICEF. (2004). Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. Ankara.
- UNICEF. (2005). Çocuklar İçin İlerleme. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve İlköğretime İlişkin Rapor. Kasım 10, 2019 tarihinde https://www.UNICEF.org/turkey/dn/_ge29.html adresinden alınmıştır.
- UNICEF. (2006). Önce Çocuklar: Kız Çocuklarının Eğitimi. Aralık 15, 2018 tarihinde https://www.UNICEF.org/turkey/dn/_ge29.html adresinden alınmıştır.
- UNESCO. (2015). Gender and EFA 2000-2015: Achievements and Challenges.
- UNESCO. (2017). UNESCO’s soft power today: Fostering women’s empowerment and leadership. Paris: UNESCO.

- UNESCO. (2018). Global Education Monitoring Report Gender Review. Meeting Our Commitments to Gender Equality in Education. Paris: UNESCO.
- Unterhalter, E., Arnot, M., Lloyd, C., Moletsane, L., Murphy-Graham, E., North, A., Parkes, J., Saito, M. (2014). *Interventions to Enhance Girls' Education and Gender Equality: Education Rigorous Literature Review*. London: Department for International Development.
- Yaşar, N. (2018). Eğitimde cinsiyet eşitsizliğinin okullaşma oranına etkisi: gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler karşılaştırması. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (17), 90-105.
- Yavuz, M., Özkartal, T. ve Yıldız, D. (2016). Kız öğrencilerin örgün eğitimlerini sürdürmeme nedenleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(14).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Purpose

In recent years, there is an increase in the schooling rate of girls. However, there are still several issues on the attendance and access to education of girls and women. This circumstance is considered as an important problem nowadays as in the past. The present study aimed to reveal the reasons for non-attendance of women who dropped out of school at any level of formal education (except higher education) or did not continue to a higher level within the scope of their personal views and experiences, and to determine the views on the education of girls of these women who dropped out of school. Based on the obtained results, solution proposals were developed to eliminate the factors that prevent girls from attending school. The purpose of this study is to determine the opinions of women who dropped out of school at any level of formal education (except higher education) or did not continue to a higher level, and the reasons for leaving school in line with their personal views and experiences.

Results

As a result of the analysis, the reasons for women to leave the school were grouped under four headings; 1. education system (coeducation, mobile system), 2. family-related factors (sibling care, financial support for the family, economic inadequacies), 3. individual factors (unwillingness to study, early marriage) and 4. sociocultural factors (not being sent away from home, shame and condemnation, not given the required value). Women's views on girls' education are 'girls should be able to stand on their

own feet, make their own decisions, have professions and skills, be knowledgeable, cultured and self-educated individuals, and all kinds of opportunities should be provided for the girl's education.'

Discussion

Due to the opinions of the participants, some parents do not send their daughters to school according to their own beliefs and principles. It can be said that views that do not want girls to be in the same environment with boys after a certain age prevent girls from attending school. It has been observed that views that do not want girls to be in the same environment with boys after a certain age, prevent girls from attending school. It can be said that this idea belongs to families with cultural traditions who accept that girls should be married early. In this context, it can be interpreted that girls are not valued as much as boys. It can be said that girls are prevented from attending school with the thought that they cannot protect themselves and that these decisions for girls prevent their change and development.

Among the obstacles that cause women to drop out of school, vehicles can be shown since the people living in the countryside cannot find the means to send their children to school. According to the opinions of the participating women, when girls are not attending school, they have duties such as helping with housework and taking care of their siblings. This situation can be stated as an indicator that traditional gender roles affect on girls' not attending school. At the same time, basic needs cannot be met family's poor financial situation. For this reason, child members in the family must be obliged to work. When individual factors are examined, it can be said that the feeling that girls cannot succeed causes girls to stay away from the school environment. It can be said that unwillingness towards the lessons and academic failure at school cause them not to attend school. According to the participants' opinions, it can be said that early marriage of women prevents them from continuing their education.

Conclusion

According to studies, campaigns and projects on girls' education, there is an increase in the schooling rates of girls from past to present. The importance given to this subject and the contributions of the studies conducted are quite high. At this point, it can be stated that the continuation of the studies done is vital for girls' education. Below are the results regarding the reasons for women dropping out of school.

1. Among the sociocultural factors for girls who are not sent away from home, humiliation, condemnation, and lack of appreciation for girls are the reasons for dropping out of school.
2. Having to take care of his siblings depending on the family, providing financial support to the family, and economic inadequacies.
3. According to the education system, the reasons for dropout due to the mixed education and bussed system were determined.
4. Based on individual factors, not wanting to study and having early marriage were determined as reasons for abandonment.

Etik Beyan: “Kadınların Okulu Terk Etme Nedenleri ve Kız Çocuklarının Eğitimine İlişkin Görüşleri” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Etik Kurulu’ndan 17.03.2020 tarih ve 179907003 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.”